

Takaesadhane ki Pacase ki Ngudradrekadhane
ki tahunyakana ki Siisiw

魯凱語聖經的 翻譯歷程及其文學價值

ルカイ語聖書翻訳の歩みとその文学価値

The Process and Literature Value of Translating the Bible into Drekey

文 | Kaynwane R. Madaralape 鍾思錦 (屏東縣霧台鄉好茶長老教會牧師 · 魯凱中會第一屆議長)

圖 | 編輯室

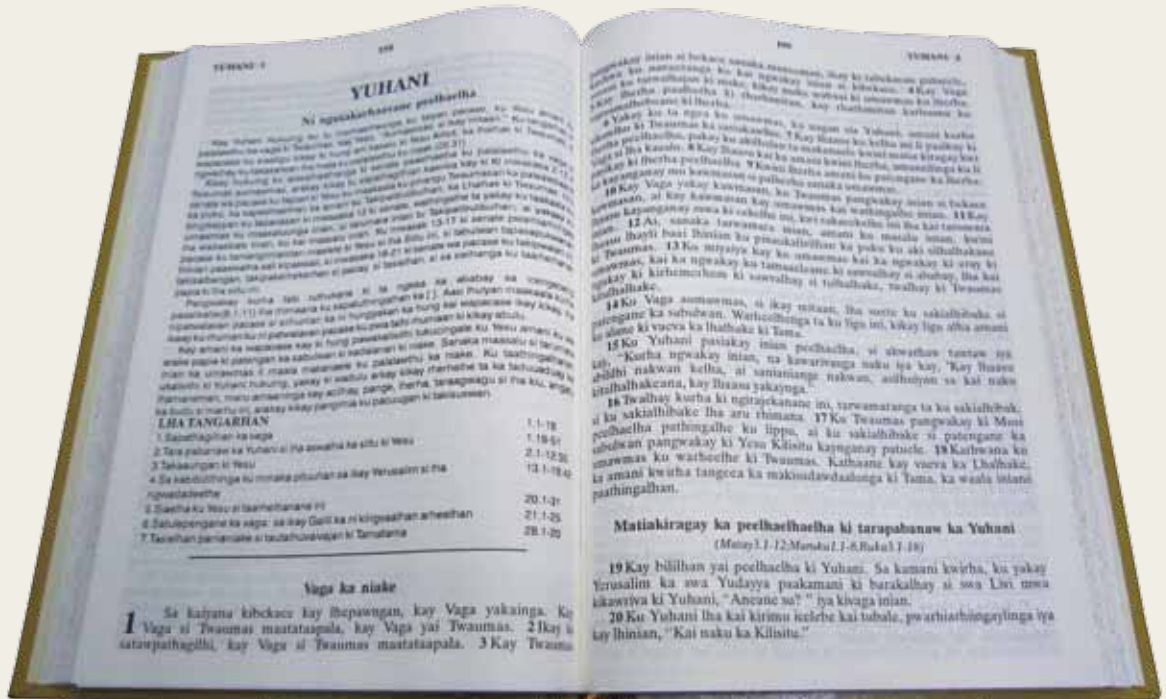
takaangane nay ki Siisiw

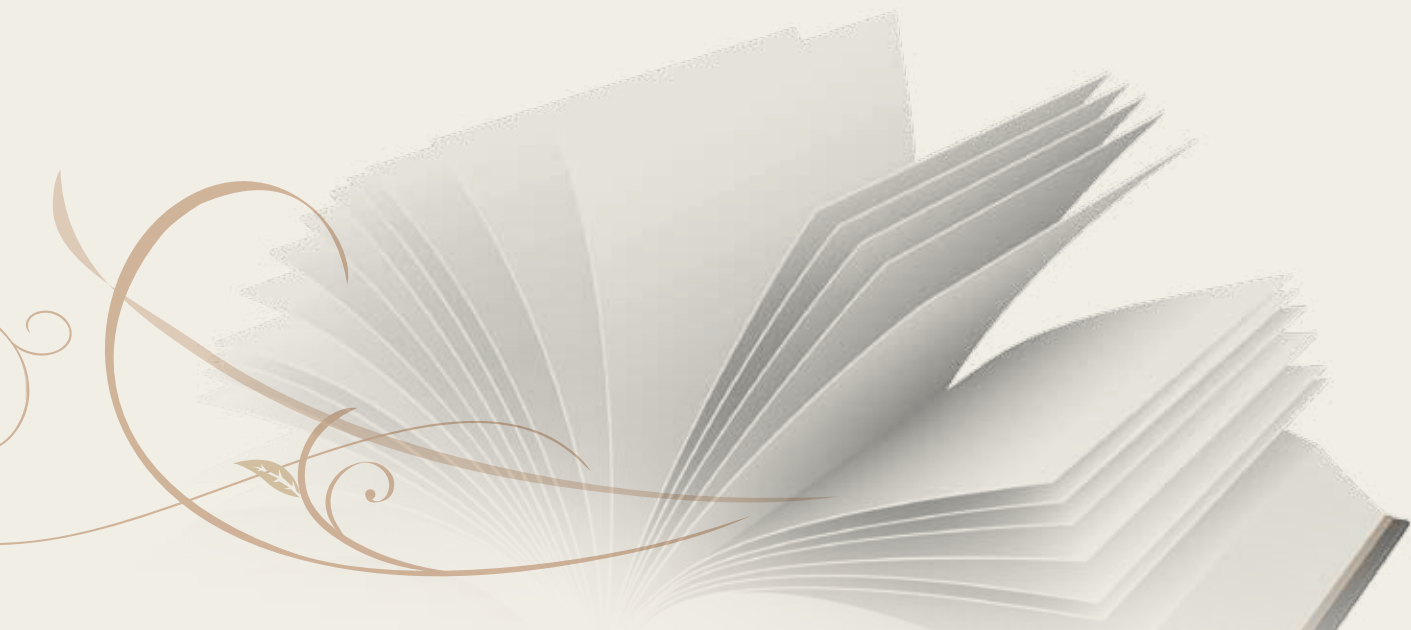
Saka 1988 ka caili ki 12 ka dramare si saka
7 ka vai, ikay kiwkey Takaw 新興教會, amani ku
tamapapelaelane ki Ngudradrekay kekay si

Tayvange Siisiw Kukay ku ahunyakane ku
Ngudradreadrekadhane ku Siisiw (vaga ki
Twaumase).

Twalay kwini la pakundringi ki labukusi si

魯凱語新約聖經〈約翰福音〉。

Iadindusi ki Ngudradrekay ku ahunyakane ku Sinyake (Baavane ka Siisiw), la kinkiw ku Irika arakayyane ku pacase, si karathudu ku arakay kay Rumazi, la sudralru ki bukusi ka Kaynwane ku adarepane ku Ngudradrekadhane ku sapacasane, la kaamani kikay arakaykay kikay sukucawcapunganane ka vaga kaykameane.

Twalay ki 1988 pakela ki 1999 ka caili taramangeale si vaeva ku caili, ala patulrepenge si ikaynga kikay swakiwkadhane ka pacase ka Rumazi.

Ku paralubu amani kikay swa Siisiw Kukay (台灣聖經公會) ku wabulru ku tapangimiamiane madu luhunyakane patwalay ki Lawtiatione ka vaga si pacase (現代中譯本); ai saka auaungunga, singikay kudra ki lakiapuaungane ku tadulruane ini, takudrele ki Gurike, ki Dridripungane, ki Amiriariakane, ki Ngubabuculane, si ki Ladrumane.

Samaka hunyakenga kikay tay 27 ka hungu ki Sinyake, la mwanga ki waciwsa kudra ki nihunyanenga ki lakiapuaungane, si dawlu ki

drumane ka kiwha, kay ZiunIrikay, Tinsiwikiw, Ansukunicikay, kela kipaetre kikay Irika arakayyane lini makanaetre; asiluiyane, lupangukay ki Siisiw Kukay Irimaka kitarumara ka mathariri ka nipacengecengane ka nikarathudane ka Siisiw, ai, law amani sa kai sarathingale kikay Rumazi, la kai kirimu sidrama kela turamuru kipawle.

Pakelanga kikay ki pacungucungulu nay kay Sidrumane ka Siisiw si patulrepengenga nay hunyake si ciwsawsanga, la kaika wakela turamuru; ai makalithi nay ku asara mutaluvaivadhane asara arakayyane ki Ngudradrekay, laka makakalra ku ngikakamaninga nay, taku pakay ki amani ku paralubu babaai nanyane ku paysu, kikay twalay kiwkay Hanku Yungle Kiwkay (wababaai ku kudrulu ku paysu ki Amirika pidmare), tatara tulrepenge luka 2011 ka caili ki 6 kadramare amia

ku takarathudane; ai, kikay ki Sidrumane ka Siisiw, kai nay kiavaganga ki swa Siisiw Kukay, asiluiyane, kai palrayngi baai ku saka aungane, la kakathanenga kay swa Hanku kiwkay.

Lrika arakay nay ku 23 ka caili ala ngiesadhane kikay tinukucingalrane ka pacase ka vaga ki Twaumase, maelanenga ki pakiasamula ka bukusi ka 韓德聖宣教師 si kiwkay ini, ki labaibay, si lalake ini, lapakaelre ku niake lini pasikay kikay ki lriipaakabalthi ki niake si bunka si apapacasane nay ka Ngudradrekay.

paluludane ki pacase

Makalra turamuru ku takaesadhane, paluludane, ku tabulruane nanyane ka nakadrue ku pacase ka Ngudradrekay.

Ngukay ki bunka, yakay ku pacase nay, aiyai, amani kikay wapacase ki laimay, kiangatu, kilrenege, ki kinaumasane, ai, kaika amani ku kapacasane ki swakawmasane, adravane kakalra ku kakuakudhane, kai maka wathingale ku badhabadha, saikaynga kikay rumaziane lalridulrunge nay arakay pelaela ku takidredemane, ku gathimi, ku abake nay ka Ngudradrekay, saniange kikay ngwakay ki bengelay ka bariangalay, makalra ku mammua ki takidredemane ki Siisiw.

Kay ngwakay ki sabulruane ki tamugakuane kibuubulru, la thingalenge kay bibibirili si tarudraudrange arakay kay pacase mabulrubulru. Lri arutakalra ku wathingale dreele ki pacase, si silrigu, si kawriwa, si papacase ku lasipisipi ini, ku kikandundu ini, ku laabuubulru, lri arusuadraw ku maca ki aulru si masiasirae palraelra kay kaumasane, pakithingale ku takatharirane, si lrigilane ki Ngudradrekay.

Ngukay ki takisusuane, laka maadraadraw ku takipaakabalthane nay, ka natwalrisilrisi ki mialri la sia twaumase, ludrelange kay ki vaga ki Twaumase, lri kiarake ku takisusuane nay, si ngukakay ki tengatengane ka sabulruane ka lrika takituaravane sanaka minzuku, ka cekel, ka bunka.

Kikay tahunyakane kay Siisiw, amani kudra tamadradreelane, tamathathingalane, tamakakawrivane ki bunka si pacase ki tarakibecenge si tarapawbudu ka madadaili ku cekel si tasingikayyane lini. Lumalrane paelre ku kabavane si budusiw lritara ikay ku takamaelanane ku tasangumanemanane; ai luka lrigili ku arakay lri paedhale ku palrealrebane ku takidredemane, takibulruane, ku tapapacasane, ku takisusuane luka biibirili, lrika palralrawthunga masasangialalay kikay pakaesay tuthariri ki laumaumase, si lrigu, si makitu sukubunga ki Twaumase.

◎ 漢語摘要

1988年魯凱語聖經翻譯開始之初，還沒有書寫文字，中華民國聖經公會及魯凱聖經翻譯部，開會時指派我負責研究羅馬字魯凱語書寫符號，第一個成果就是《魯凱語初級讀本》。當新約聖經出版後，於2002年指派我擔任舊約聖經魯凱語翻譯專員，我花了5年將創世記到以斯帖記翻成。另一半是由賴阿忠Adriw傳道師協助翻譯完成，預計2011年4月出版，歷時將是11年之久。

在此期間，正值原住民族語言振興工作大力推動之際，在族語認證的命題裡也常出現聖經章節，顯示聖經翻譯的影響力，早已在族人的心裡。

感謝韓國永樂長老教會國外宣教部的經費，完全支援完成新約及舊約聖經翻譯及出版工程，尤其是韓德聖宣教師，他是這一件美善事工上帝派來的天使。

聖經翻譯對我們的影響當然是無遠弗屆、無法算出，譯經的價值包含了好多方面的成就，無論是在文化、信仰、教育及宣教等，甚至是經濟的都有。

（一）文化方面

當小米文化和葡萄文化相遇，會產生甚麼劇情；當小米酒與葡萄酒釀在一起或斟在一杯裡，會發現甚麼？watapusu（去蕪存菁）、wasuape（除弊揚善）、wasara, wavetay（汰舊換新），少有文字文學的原住民有了聖經之後，更補助也豐富其單一的文化內涵，聖經對世界文壇的影響將會延燒到原住民的世界，尤其是具有非常豐富文化與藝術的魯凱族文學涵養與創作應是指日可待。

（二）教育方面

母語復振借助教材的出版及族語能力認證的推展帶動原住民閱讀人口的增加，參與各級學校族語教學的種子教師更是如雨後春筍般增加。

（三）宣教方面

今日母語尚健在安好應歸功於基督教會堅持使用族語傳上帝的話，在幾度被摧毀的當下保住了語言的香火，有了完整的信仰經典之後，對於福音的宣揚、部落思想的改造及信仰精進，必然帶來事半功倍的果效。

聖經翻譯真可謂原住民的希望工程，它擁有wasaela paalrivilrivi（同化）、pabanaw wabula（聖化）、twakakudhane ku kakaudhane（經典化）的功能，paatabelenge（提升）魯凱族的世界觀、宇宙觀、人生觀、文化觀、文學的深度，馬上進入普世之流，自然進入文學界的平台，所以一定要讀聖經，翻譯聖經是最經典的文學訓練和薰陶，我們真是有福。◆

鍾思錦

屏東縣霧台鄉好茶部落（Kucapungane）魯凱族，族名 Kaynwane（名） Rusudramane（家族名） Madaralape（家名），1951生。玉山神學院學士，台灣神學院道學碩士，台灣神學院牧範學博士，台灣神學文化研究院道學博士班。現任台灣基督長老教會好茶教會牧師，魯凱松年大學校長，魯凱舊約聖經翻譯專員，國立東華大學族語講師，原住民族語教材編輯委員。研究領域為魯凱語、魯凱族書寫系統、魯凱族百合花飾文化、教會歷史、教會行政等。